

OBSERVARȚ ORTOGRAFICE.

(Finea.)

Una inca observare momentosa mai pe urma:

Ne avend romanii din Austria vreo societate literaria, a carei barbati literati putendu-se svatui despre compunerea unei Grammatici potrivite, seu unde s'ar pute censura deservind aceea, incat s'ar pute statori de basa intru scriere: mai adaogă aceasta, ce mi se vede a fi momentosa, observare pentru desvelirea literaturii romane.

1. Fiend ca tota lumea literaria rom. scie: câte greutati dau numele substantive, care in nr. sing. sunt de genul barbatescu, ear in nr. mult. de genul fem. neputendu-se totusi aduce la o deplinita regula grammaticala; si fiend ca in nr. mult. nedeterminatu, adeca nearticulatū *) au unele in terminatiunea e, altele in: ri, ear altele in doue tipuri, adeca in: e si ri; drept aceea am aflatu de lipsa la formarea unui Vorbariu, ori Vocabulariu, seu Dictionariu a se insemna tota vorba: ca de care parte a grairei (pars orationis) se tiene; pentru ca deschidind fiacine acel vorbariu, de locu se cunoasca: ca cutare vorba este nume substantivū, ori adjectivū, ori verbū s. a.

Deci ce se atinge distinsu de nume: aslu de lipsa a se pune semnele caracteristice: ca este de genū barbatescu, dupa aceea si nr. mult. nearticulatū; la nume fem: de gen. fem., precum si numele multoralū, asia la numele urmatori, cand in

*) La tote numele, sia subst., sia adjective, usior se pote adauge articolul, precum pentru nr. sing., asia si pentru nr. mult. adeca usior se pot face articulate, cand scim, cum au fost nearticulate.

acel vorbariu s'ar cauta de dupa ABC adeca literele incepatori, ar debui se steie asia:

domnū gb. (genū barb.)	nr. mult.	ī
plumbū gb.	—	nr. mult. ī
leū gb.	—	nr. mult. ī
parete gb.	—	nr. mult. ī
omū gb.	—	nr. m. omeni
socru gb.	—	nr. mult. ī
popa gb.	—	nr. mult. ī

Bucuresti gb. numai nr. mult.

Campenī gb. numai nr. mult.

bine subst. gb. numai nr. sing.

blidū gb. nr. mult. gf. e

cuū gb. nr. mult. gf. e

scutecū gb. nr. mult. gf. e

poporū gb. nr. mult. gf. ē

frēu gb. nr. mult. gf. frēne

cuibū gb. nr. mult. gf. ri

riu gb. nr. mult. gf. ri

bab a gf. nr. mult. e

caus a gf. nr. mult. e

sarcin a gf. nr. mult. e

nuc a gf. nr. mult. ī

pāne gf. nr. mult. ī

cheie (chee) gf. nr. mult. ī (chei)

Sacele gf. numai nr. mult.

moste gf. numai nr. mult.

forfecī gf. numai nr. mult.

fome gf. numai nr. sing.

artie gf. nr. mult. ī

creanga gf. nr. mult. creng ī

nopte gf. nr. mult. ī

luntre gf. nr. mult. ī

purcea gf. nr. mult. elle

sor a gf. nr. mult. surori

regul a gf. nr. mult. ī seu e.

Acestu vorbariu facut cu incurgerea mai multor

barbați literați ar pune cum ar fi mai bine nrul multoral; deci n'ar pune: motivuri, palate, folosuri s. a., ci motive, palate, foloșe, unde numai se poate întrebui terminatiunea e, aceasta s'ar priimi ca mai frumoasă, încutându-se, unde se poate, terminatiunea urii. — Numai așa mereu vom încungiura a nu dice: classul, medicinul, diecesul, lipsul s. a., în nr. mult. nici odata classă (cu i), oră classuri, medicinuri, diecesuri, lipsuri s. a., ci am înveția a dice în: nr. sing. classa, medicina, diecesa, lipsa, ear în nr. multor. am dice: classe, medicin e, dieces e, lips e s. a.

La nume adjective ar sta așa în Vorbariu:

bunū gb. nr. mult. ȳ	buna gf. nr. mult. e
latū gb. nr. mult. ȳ	lata gf. nr. mult. e
lungū gb. nr. mult. ȳ	lunga gf. nr. mult. ȳ
subțire gb. nr. mult. ȳ	subțire gf. nr. mult. ȳ
limpede gb. nr. mult. ȳ	limpede gf. nr. mult. ȳ
lucratoriu gb. nr. mult. ȳ	lucratori a gf. nr. mult. ie
negru gb. nr. mult. ȳ	neagra gf. nr. m. e (negre)

2. Asisderea la verbe se se puna, si distinsū la totū verbul: 1) antea persōna nrului sing. si tempului pres. din modul indicativū ca radecina principala a verbelor, din preuna cu adoua persōna din acestū nr. tempū si modū; 2) modul infinitivū ca antea radecina collaterală; 3) participiul trecutū, ca adoua radecina collaterală; ca-cī sciind aceste radecini: tōte celelalte tempuri, moduri, si alte stramutari în verbe usior se potū mai departe forma si sci, așa p. e. stand:

Se țiene de Conjugatiunea:

I.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
pe fugū	—gī	—ga	—tū
apropiu	—iī	—ia	—tū
măcinū	—nī	m a cina	m a cinatū
legū	—gī	—ga	—tū
vindecū	—cī	—ca	—tū
orbecū	—cī	—ca	—tū
scapērū	scaperī	scapēra	—tū
invētū	—vetī	invētia	—tū
cutedū	—dī	—dia	—tū
lacrēmēdū	—emedī	lacrēma	—tū
peptēnu	peptonī	peptena	—tū
incordū	—dī	—da	—tū
scolū	—lī	scula	—tū

II.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
cadū	—dī	ca dé	ca dītū
jacū	—cī	ja cé	ja cutū
implū	—pli	—plé	—plutū
potū	—tī	—puté	pututū
vēdū	—edī	vedé	vēdītū
ingrasīu	—sī	ingrasié	(ingrasiatū ingrasietū
beū	—eī	bé	beutū
scriū	—iī	ié	(scrissū scriatū rēu
infricosiedū	—dī	infricosié	infricosiatū
remānū	—nī	—né	remasū.

III.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
cernū	—nī	—ne	—nutū
vēndū	vindī	viade	vēndūtū
batū	—tī	—te	b a tutū
facū	facī	—ce	f a cutū
credū	—dī	—de	credūtū
cosū	—sī	coase	cosutū
tr a mitū	—tī	—te	tr a misū
ungū	—gī	—ge	unsū
ucidū	—dī	—de	ucisū
frigū	—gī	—ge	friptū
radū	—dī	—de	rasū
storcū	—cī	storce	storsū
fierbū	—bī	ferbe	fertū

NB. În unele verbe de aceasta conjugatiune ținători s'ar pofti a se pune si participiul presentū în: ătoriu, precum în: vēndiătoriu, crediătoriu, tr a mițiatoriu, respondiătoriu s. a.

IV.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
gr a iescū	—cī	gr a i	—lū
vorbescū	—cī	—bi	—tū
cotescū	—cī	—ti	—tū
pādescū	—cī	—di	—tū
sosescū	—cī	—sī	—tū
marturisescū	—cī	—sī	—tū
assurdiescū	—cī	—di	—tū
amurtiescū	—cī	—tī	—tū
p a ssiescū	—cī	—sī	—tū
tussiescū	—cī	—sī	—tū
essū	—sī	—sī	—tū
acopurū	acoperī	—ri	—tū
audū	—dī	—di	—tū

1. pers. :	2. pers. :	infinitiv. :	part. trec. :
sântiū	ti	—ti	—tū
suū	suī	sui	—tū
dormū	—mī	durmi	—tū
omorū	—rī	—ri	—tū
coborū	rī	—ri	—tū
fugū	gī	—gi	—tū.

Din asemenea vorbarii bune s'ar sci, ca p. e. verbul scriu se țiene de II. Conjug. avend infin. in é, fiend ca urtios e a ceti in infinitivū: scri; scriim, in locū de: scrié, scriem s. a. Așia s'ar determina si despre preamultele verbe așia dise dubie, care se potū tiené si de I. si de II. Conjug., precum: immoiu, infin. immoia, si immoié; ingrasiu, inf. ingrasia, si ingrasie, ca ore de care Conj. ar fi mai bine a se conjuga; de dupa a II. Conjug. pre place multora.

Tôte aceste impartesindu-le barbatilor literatī romanī nu alta decâtū ajutorarea inaintareī a literaturēi romane aū avut, si are de scopū.

Dr. A. S.

NB. Aceste observatiuni ni se tramisera de contra Domnalu impartesitoriu inca in Sem. I. alu anului trecut, s'a amanatu inse publicarea lorū pene acum, candu ne nutresce sperarea, ca si barbatii nostrii ceilalti eruditi, cu totii, voru pasi la defigerea unei ortografie cu litere, care ca o esintia din tôte modelele se ne uniasca, si sa ne uniformeze in modulu scrierei. — D'atunci ni s'au mai impartesitu unele reflexiuni totu de D. A. S., care nu vomu lipsi a le impartesi de alta data. R.

Napoleon si Profetiile

dela unu Senatore alu tierii imperatesci.

(Finea.)

Istoria profetiei acestia cu adeveratu é destulu demna de luare aminte, si anche nu este prea cunoscuta; eu o voi enarra asia, precumu mi sau facutu cunoscuta din fonte autenticu. — François Metz, primariulu secretariu alu comunei de Paris, au fostu acela, quare au inventatū profetia aceasta. Sciutu este, cumche cu finea anului 1792, si cu inceputulu anului 1793 celea mai multe palatiuri regesti, claustre, abatii, besereci, in urmarea demandarei partidei muntene, sau rasipitu, sau jefuitu. Scopulu primariu, celu mai pucinu dupo intentiunea

primipililoru partidei aceia, quare cu fiorosa consequentia tôte le asedia pe vervulu acului, era: a nemici scrisorile, si documintele, ce se attingea de preotime, aristocratia si monarchia. Cartile bibliotecelorū publice, deosebi totu feliulu de pergamene, manuscrise sau purtatu la casa cetatiana de Paris; acolo, dupo cea mai buna formalitate in lume, au trecutū peste processu, sau pusu in statu de para, sau absolvatu, sau condamnatu, si in urmare sau conservatu, ori sau arsu.

Intr'una di a lunei Iunii, an. 1793, sau arsu unu mare numeru de carti. Intr'o sala mare sau gramaditu manuscrisele celea gasite, si François Metz, cu cei dispusi langa densulu, au voitū se tiena judecata asupra cartilorū depredate. Mai anteiu au venitū sub esamenu unu numeru mare de carti theologice, physice, astronomice, si istorice. Dupo aceea au datū de mai multe carti in 4., 8., 12., quarū tôte erau legate in pergamenu, si prevedute cu ceva semnu deosebitu. Quativa din cei de facie intaria, cumche cartile acestea se tienu de biblioteca Benedictinilorū, iara altii diceau, che suntū din bogata biblioteca a Genovevianilorū. Mirarea lorū nu era pucina, quandu gasira, cumu acestea carti suna despre deosebite sciintie secrete, precumu despre astrologia alchymia, necromantia, chiromantia si maiestria profetiei.

Acuma mai tôte acelea scrisori, quare dupo a lorū opiniune era de insemnate mai mica, si prin urmare nedemue de onorea martiriei prin combustie le luase in insemnare, quandu iata o carticica mica in 12. sternisa attentionea lorū. — Aceasta au fostu cartea profetiilorū, compusa de Olivariu Filipu Noël, doctoru de medicina, chirurgu si astronomu. Aceasta carticica afora de profetiile lui cuprinsa in sine si altele dela alti autori, dar' numai ale lui era subscribe. Pe pagina cea de pre urma sta: Finis, si anulu 1542, cu litere, ce era usuate in seclulu alu 16 lea.

François Metz au percursu profetiile lui Olivariu, si macar che n'au cuprinsu intiesulu lorū, totusi de asia insemnate leau credutu a fi, quatu leau descrisu cu mana sa, si leau repusu la alte profetii, prin densulu culese, quare apoi eu leamu gasitu intre scrisorile lui.

Fireste fama acestora minunate, si numai de curendu deteete profetii cu de grabu sau latitu, si in mai multe copii au strabatutu si in publicu, quandu originalulu remasa in biblioteca cetatiana

de Paris, unde cu multe alte uvrage de acestu gen, sau conservatu. — Dupo ce cuprinsese Napoleon tronulu, i sau comunicatu cuprinsulu profetiiloru acestora. Ilu au voitu se le véda; originalulu lau scosu din biblioteca, si neci n'au mersu mai multu acolo inderettu. Nime nu scie ce sau facutu. Intr'acelea sau tiparitu profetia dupo o copia, in an. 1815; mai incolo in memoire-le imperatesei Iosefina in an. 1826 si 1827; asemenea si bibliopola Eduard Briçon in a lui „Receuil de Prophetes“, oau lasatu de nou se se tipareasca.

In quatu se attinge profetia de Imperatu, de reintorcerea, si de iterata isgonire a vechii familiei regesci, mai din cuventu in cuventu sau implenit. Ore si viitoriulu, quare ne sta inainte adeveratu lau predisu?! — — —

Aceasta este intrebarea intrebariloru — respondemu noi — quare si numai viitoriulu o va puté solvi.

Adres'a de multiamire a teneriloru
catra nobilele DD. intreprindietorie a balului filantropicu din Peterfulva, impartesita unei fiacrei deosebi.

Multu Stimata Domna!

Generositatea Domniei Tale arátata prin effectuarea Balului din B. a lunei presente, a produsu unu semtiu de multiamire nu numai in noi subscrisii, carii avuramu norocirea de a luá parte la elu, ci si in alesulu si numerosulu publicu, care miscatu de santientia scopului presfíptu de ndepartare au concursu spre infromsatiarea nobilei Domnieitale intreprinderi.

De si sumentu convinsi, cumca nobilitatea animei Dtale si — afla destula respłata in propria consciintia, pe cárea atatu de bine ai meritat'o: dar totusi nu ne potemu retiené a nu esprimé sincer'a nóstra precum si a totu publiculu binesemtiatoriu recunosciintia.

Primesce dar' aceste ordine scrise de semtiulu ferbintei multiemite, ca unu micu semnu de suvenire, pentru acea nestersibile impressiune, a carei nobilitate ne face a fi ai Domnieitale

todéuna obligati.

V'am perdut!

Unde esci tu fericire?
Pré alu cui bratiu me lengánam
Si 'n minute de iubire
Bládísior dorind visam.

Ca o sténá peritóriá
D'in cerul meu nélucisi,
Ca o róá pentru sóre
Pre veciá aburisí

Cě a remas de suvenire
Peptulu meu doritoriu?
O eterná nemurire,
O dorere si-un amor!

O amóre, foc dívine!
Dě unde vině al teu páreu?
Care me 'n cântá pre mine,
Spune: dela Dumnedieu.

Unde esci tu Diná blándá?
Care in acest páreu
Te ai scáldat ca radia 'n undá
Vrend se férmecei dorul meu.

Bratiul teu e pré departe!
Dorul meu cel infocat,
Pén' la tine a strábate,
Vai! nu póte ca a 'ngétiat!!

In străiná si-asprá tiérá
Redě ochii cátrá ceru,
Suspinánd, la tîná éró
Sbóra-al meu ángeru fideru.

Se te cerce si se ti spuná:
Ca a mea faciá se pálesce,
Ca o rosá blándá, juná,
Ce de sóre se topesce.

Ca o flóre mi vescediesce
Faciá, pere trupul meu!
Dar amórea me pádiesce,
Ca pre lume Dumnedieu!!!

Un Poceanu.

ДЕСПРЕ АГРИКЪЛТЪРА ШИ НЕГОДЪЛЪ МОЛДОВЕИ.

(Брмар.)

Дъпъ че ам възът стареа дн каре се гъсеште агрикълтѣра поастръ, съ арънкъм окіи ши аскура індустриѣи.

Афаръ де касані, пітарі, чіовогарі, альтарі ши ферарі, дн каре маі тоді сѣнт дигані, маі къ п'авем месеріамі п'ѣмѣнтені. *) Тот че авем фіе пентрѣ тревзіицеле де рѣнд, фіе пентрѣ комодитате с'аѣ лѣкс, есте сѣѣ дн цери стрейне адѣс, сѣѣ фѣкѣт айче де кѣтрѣ стрѣиі. Ачеастѣ атѣрпаре де стрейнѣме о сімте греѣ Молдованѣа **) ши преа віне о кѣноаште, ши токма ла дѣлѣса съ пот аплика кѣвѣнтеле Романіор: „Video meliora proboque, deteriora sequor.“ ***)

Молдова дн адевръ аѣ фѣкѣт черкѣрї ши къ фабрічі; днсъ . . . знде есте фабріка де постав а лѣи Фраївалд? Ындеї стемлѣрїа де ла Комънешті? Че с'аѣ фѣкѣт къ фабріка де фарфѣрїи де ла Сковлдені? Дн сѣжрїшїт знде есте фабріка де зпелте агрікоале дн пѣкѣрарї? . . . Ши де алтѣ парте че фолос траде пропрїетарїзѣа фабрічеї де лѣтѣпѣрї де стгарїн? Каре сѣнт фолосѣрїе пропрїетарїзѣи фабрічеї де хѣртіе?

Фіиінд къ айче мїам пропѣс а фаче пѣмаї о сімплѣ арѣгаре де стареа де фацѣ а лѣвдїеї націонале, де ачѣеа лѣсънд ла рѣндѣа кѣвїиічїос деволтареа педечелор че ставїлеазѣ фелїзрїгеле ратѣрї де Індустриѣ, пѣнѣск кѣтрѣ негодѣа дереї.

Сѣв пѣте де негодѣ дндебнште днцѣлѣдем свїтвареа тѣрфеї пентрѣ марфѣ, фіе ачѣастѣ марфѣ продѣс крѣд сѣѣ фабрікат, сѣѣ лѣкрѣ де тѣлѣ, сѣѣ ванї. Ачѣї че съ днделегнїческ къ ратѣа ачѣста алѣ індустриѣї сѣ пѣтѣск дндебнште пегѣдеторї, ши дакѣ кѣмпѣрѣ ши вѣнд марфа къ дерѣдїката ле зїчет пегѣдїторї марї (negociant en gros), еар дакѣ вѣнд къ котѣа, пегѣдїторї мїчі (negociant en detail). Марфа адѣсѣ пентрѣ тревзіица дн лѣвнтрѣа дереї сѣ зїче консѣмаціѣ, марфа каре съ скоате дн царѣ се пѣтѣште есіго; ши марфа каре трече прїн царѣ дн зна стрейнѣ дн алта се пѣтѣште транспсіго.

Лѣкрѣрїе дн каре съ алѣтѣзѣнтѣ еспортациа

*) Не лѣвнпарї ши кроїторї де страїе молдовенешї іаї сїтат Домнїде.

**) Чїне о зїче ачѣаста? Ын стрїн! Асзїдї Романїор?

***) Кѣпоск чѣї вѣн шїмї плаче.

поастрѣ сѣнт продѣс крѣде, еар фабрікѣтѣрїе, тѣлѣфѣнтѣрїе ши вѣкѣнїе де тот фелїз сѣнт а ле імпортаціѣї, ши транспсіга се алѣтѣзѣнтѣ ши дн зпеле ши дн алтѣе. Дъпъ ашезѣлѣнтѣа дереї марфа де транспсіт, фїиінд словодѣ де тоатѣ вѣтѣрїеа, пѣ ме адѣче алт фолос, де кѣт къ ачѣеа че кѣштїгѣ кѣрѣвнѣа пострѣ каре зшї аѣлѣ зп мїжлок де вїеацѣ. Аша дар ворѣиінд де негодѣа Молдовеї, авем дн прївїре пѣмаї (імпортаціа), адѣчереа ши (еспортациа) скоатереа де марфѣ дн царѣ.

А да о таблѣ дн тотѣа дндебнстѣлѣтоаре деспре кѣрѣса сѣѣ стареа комѣрѣдѣлї пострѣ есте лѣкрѣ сѣнт вѣндѣте не ла пѣрїкѣларї, не каре інтѣресѣа зї повѣдѣзѣнтѣ де а пѣ арѣта дн пѣвлїк фолосѣа сѣѣ парѣва *) че адѣче асѣмене днтрѣнпрїндѣре; ши фїиінд къ днсѣшї днтрѣнпрїндѣторїї пѣ пот фї фацѣ ла тоате заставеле, апої дъпъ сістѣма къ каре зшї кѣрѣзѣск трѣбїле, пре лесне се поате днгѣтѣмла, ка кеар ватешїї днсѣшї се п'аїбѣ лѣтѣрїгѣ шїиіндѣ де дїфра еспортациѣї ши а імпортаціѣї.

Дндебнште пѣ пѣтем алтѣ зїче деспре кѣрѣса комѣрѣдѣлї пострѣ, де кѣт къ пѣ се гъсеште дн потрївїтѣ мїжкарѣ къ пѣтерѣа продѣкѣтоаре а дереї. Кеїа (echelle) негодѣлїї ла пої сѣнт ванїї гата. Мїлса че се vede дн ванї, **) не поате адѣче съ кредѣт къ сѣѣ скоатереа поастрѣ пѣ есте днпѣтѣпатѣ, сѣѣ днтрѣреа есте пѣсте тѣсърѣ ши непотрївїтѣ къ скоатереа; кѣчї дакѣ ар фї дн протївѣ, мїлса де ванї ар фї маї мїкѣ ши капїталѣрїе къ мѣлѣт маї марї.

Фїекаре поате сімдї кѣт есте де серакѣ де поте статїстїче еспѣперѣа ачѣаста а сѣгрѣї де фацѣ а економїѣї поастрѣ націонале. О царѣ днсъ тѣлѣпѣрѣ, ка съ зїк аша, дн тоате пѣ поате днфѣдоша date аша сігрѣе ши дндебнстѣлѣтоаре; ***) де ачѣеа ши дн ідеїле че ам апѣтернѣт айче, къ чѣа маї тѣре рекѣноштїиіндѣ воїз прївї дндрѣнтѣреа грѣшалелор че ка зшїї стрейнѣ шї сѣнт де ертат.

Потрївїтѣ сконѣлїї че мїам пропѣс ворѣиінд дн гїї деспре стареа де фацѣ, віне рѣндѣа сѣ пѣшїт

*) Тот аша парѣвѣ аш дорї сѣ ам.

Р.

**) Ши каре дн зї дн зї тот вреште.

Р.

***) Ши Beizadé N. Сѣдѣ зїче: „днсъмѣрїе фїзїаде агаѣ деспре днтрѣреа тѣрѣрїор дн царѣ (importation) кѣт ши деспре скоатереа лор дн царѣ (exportation) лѣсѣ маїл де допр.“ Bezi Notions statistiques sur la Moldavie par le Prince Nicolas Soutzo. Jassy 1849.

къртъ а доа парте а артікулзлѣ ачестѣа, адекъ :
despre descopețirea mediilor desvătorei agriculturii,
industriei, și a negozului din Moldova.

Ан чеа че се атинде де аргікултура църѣ,
чеа маї марѣ недікъ есте ліпса хнѣ сістем штіен-
ціфік. Пъль кнд стрѣмоші пострі п'аѣ авѣт пе-
вое де а днтіміна аша греле келтзелі че астъзі
ла пої саѣ фькѣт де о тревзіндѣ неапърать, пълъ
атнче тѣсвратѣ веніт че трѣца еї дін сістема
агрікултурѣ де атнчеа ера дндестѣа пѣ пѣмаї
спре днтімінареа ачестор келтзеле, дар еї днкъ
авеа ші прісоєса дін каре ші днформа капітал-
лѣрї, саѣ ші кзмпѣра моші. Астъзі днсь, кнд
пої ам фькѣт аша де марї днапѣрї дн модѣ, дн
лѣке ші дн днпрѣштїере; лѣкѣрї че чер де ла зп
попор марї кѣлтзеле, астъзі зїк кнд пе де алтѣ
парте днтїндереа пѣмѣнтѣлї Молдовѣ, пѣ пѣмаї
кѣ пѣ саѣ тѣрїт, чї дін протївѣ саѣ днвѣстат,
астъзі дн сѣвршїт кнд продѣчереа пѣмѣнтѣлї
пѣ пѣмаї кѣ нїчї кзп п'аѣ спорїт, чї дін погрївѣ
аѣ стат пе лок, саѣ маї віне зїс. аѣ дат днапої,
астъзі зїк ші пої пѣ пѣтем ста кѣ агрікултура а-
коло знде се аола одїноарѣ стрѣмоші пострі.

Днтѣлїндѣне келтзелїе тревѣ неапѣрат сѣ
днтѣлїдїм шї ісвоарѣле (resources) че пе днлес-
нєск днтїмінареа лор. Ісвоареле ачесте поѣл ле
воп гѣсі пѣмаї прїп днвѣрїдошареа знеї радїонале
сістеме дн господѣрїа кѣмпѣлї, сістемѣ каре сѣ
пе днведе дн че кїп пѣтем траѣ челе маї марї
фолосѣрї дін пѣмѣнтѣл пострѣ. Дін ліпса знеї
асемене сістеме де днвѣдѣтѣрѣ. пѣ пѣмаї кѣ ам
рѣтас дн зрѣтѣ, дар днкъ ам шї нїкат днтр'о грѣ-
шїтѣ ідеїе despre господѣрїа поастрѣ, ідеїе каре
департе де а пе дѣче ла скопѣл прїїноєс, пе арвкѣ
дін зї дн зї тот маї департе де днєса, шї пѣмаї
ла зрѣтѣ (кнд ва фї преа тѣрзіѣ) пе ва дештепта
дін пѣзчєала дн каре пе аоаѣт, шї ачєаста пѣ-
таї ка сѣ пе арѣте дн фїїндѣ грѣшала дн каре
ам кѣзѣт. Дакъ сімдїм кѣ келтзелеле поастрѣ се
тот днтѣлїдєск, тревѣ неапѣрат тот одатѣ сѣ
кѣзѣтѣм а спорї шї венїтѣрїле поастрѣ, де воїм ка
віландѣл пострѣ сѣ пѣ еасѣ кѣ тотѣл негатїв. Ка
сѣ пѣтем кѣпоаште адеѣрѣл чєлор снѣсе, сѣ чер-
четѣм че фєл де мїжлоаче ам авѣкат спре а дн-
вѣпѣтѣдї сістемѣл господѣрїєї мошілор, шї сѣ
ведєт ла че сѣвршїт авєт сѣ ешїм.

Сїстемѣл де астъзі есте :

1. А да мошіле дн арѣндѣ (посєсіє) кѣ пред-
марє.

2. Де а сѣтѣна дндоїтѣ саѣ днтѣрїєтѣ сопѣ
де фьлчї де кѣт сѣ сѣтѣна пѣлѣ акѣта.

3. Де а днтѣлїдї пѣтєрѣл вітелор.

4. Де а тѣеа пѣдѣрїле шї де а дескїде ло-
кѣрї поаѣ.

5. Де а фаче велїдї.

Сѣ днтрѣм акѣта дн десѣтєрєа сѣс днпї-
рателор днвѣпѣтѣдїрї шї сѣ пе лѣтѣрїм despre
фїреа ачестор мїжлоаче.

1. Дареа мошілор дн арѣндѣ де шї пѣ есте
дндеовнїте о ідеє грѣшїтѣ, тотѣпї прєкѣт пе се
аратѣ дн фапѣт есте відерат вѣтѣпѣтєоаре, кѣчї
посєсорѣл ка сѣ шї скоатѣ фолосѣл сѣѣ, пѣ крѣдѣ
нїчї пѣмѣнтѣл, нїчї локѣторїї, ел есте дѣшманѣл
амѣндѣрора шї че інтєрес л'ар дндємна сѣ фїє де
алт фєлїѣ? Днпосєсієрєа кѣт есте ла пої, пе трѣї
анї, спорєште рѣл днтѣрїєт. Анѣл днтѣї посєсо-
рѣл днтрѣ пе мошіє, ел пѣ кѣпоаште нїчї пѣмѣнт-
тѣл, нїчї фолосѣл че ар пѣте траѣ дін ел; госпѣ-
дѣрїа лѣї есте днпѣрїдїтѣ днтѣре мошіа де пе каре
се пѣтѣт шї днтѣре ачєа пе каре се ашазѣ; ел есте
снѣсє мїканѣрїлор посєсорѣлї каре віне дн локѣл
сѣѣ шї а чєлѣї чєї фаче лок; дншѣпїа ачєаста
пѣ поате сѣ адѣкѣ алтѣ декѣт паѣзѣл ла тодї.

Анѣл ал доїле авїа днчєне анї орѣндїї госпѣ-
дѣрїа, шї дн анѣл ал трєїлеа еарѣшї ѣл відеп
гѣтїндѣсѣ сѣ се кѣрѣѣнеаскѣ аїзрєа, знде еарѣшї
каде дн ачєанї вієадѣ стрїтгоратѣ, каре пѣ пѣ-
дїпѣ стїнгєралѣ адѣчє агрікултурѣї, знде статор-
пїчїа фаче пѣлѣт. Че днвѣпѣтѣдїре поате дар сѣ
факѣ зп асемене посєсор пе мошіє, дакѣ есе де
пе дѣнса шї о ласѣ фѣрѣ акарєтѣрї, ва адеєорї
кїар фѣрѣ о вѣкѣдїкѣ де гард. шї дн чєлє маї
тѣлѣте дѣдї сѣ веде шї легат прїп контракт, кѣ
лорї че акарєт ва фаче де ізнѣавѣ, сѣ
рѣтѣе ал мошієї, фѣрѣ сѣ аїѣѣ дрїт де а
чєре вре о деспѣгѣѣре де ла пропїє-
тарї пєптрѣ ел. Асемене кондїцїї пе де о
парте, шї терпїнѣл днпосєсієрїєї пе де алта, пѣ
пот сѣ аїѣѣ декѣт чєа маї пѣгѣѣїтєоаре днрїєрїє
асѣпра госпѣдѣрїєї пѣмѣнтѣлї.

Дн асѣтїне посєсор сѣ поате асѣтѣна кѣ зп
кѣлѣторѣ че траѣ ла зп хап ка сѣ пєтреакѣ о
поаште; мошіа пєптрѣ дѣнєса пѣ есте алта декѣт
зп адѣност врєтєлнїк, ел есте тѣсѣфїр пе дѣнса,
казѣт дєчї сѣ се фолосїаскѣ де орї че ва пѣтє шї
пѣ крѣдѣ нїчї локѣторїї, нїчї пѣмѣнтѣл, нїчї ко-
дрѣл, штїїнд кѣ віторїєл пѣ есте ал лѣї.

Посєсорѣл лѣрєєзѣл кѣ лѣкѣторїї кѣт поате,
фѣрѣ а се днгрїжї кѣт де пѣдїн де старєа лор,

къчи авънд лъкъиторѣа маї пълте вѣте, тревзе съ дее лок маї пълт, кжнд ел н'аре тревзѣндъ де воїѣ дъранълѣ, чї пълмаї де брадеде сале; ел фаворезъ веѣца, ка съ адъкъ арънда чел маї таре фолос, ел нз крѣдъ пълънтъл, чї вѣнде тог че нз поате лъкра, къчи нз аре нїчї о недежде ка съ се фолослѣскъ не вїиторїме дїн ачест пълънт, дакъ дл ва лъса прїлоагъ; ел нз крѣдъ кодръл, фїнд сїнър къ нз аре съ вадъ дїн тладъ нѣа, нїчї дїн нѣа пар; кжм деѣ съ маї черем де ла джнскл ка съ пзе зп хълъзан с'аѣ о лївеѣоаръ, оаре аре ел съ гъсте дїн роада ачестора? Акаретарї, дакъ невоа дл сїлените съ факъ, фаче, джсъ нълмаї ка съ дїе трї анї. Іатъ прїчина пентръ каре ла пої нз поате съ джфлорезскъ зп рат'ана де джсъмпат ал економїеї наѣонале, прекжт есте крештереа оїлор спанїолештї; еатъ прїчина дїн каре пої ам дїсрѣдъчинат хергелїле, еатъ прїчина стърпїреї прїсълїлор поастре, къдї носесорїї, адекъ чел маї таре нълър ал продъкълор, зълъл ка лъїеїї нз пълтрїле де ла о тошїе ла алта. —

Benim la al doile пѣнт ал їзворълї венїгзрїлор поастре. Ам зїс къ ачела есте джтълдїреа фълчїлор сълъпате. — Дїн статїстїка Л. Сале Прїндълї N. Сълъ де не тавла де ла фїла 95 едїѣа франдезъ, вїдем къ ла анъл 1838 аѣ фост 292,684 фълчї, без але каргофеллор, сълъпате кз пълне де тог фолл, еар ла анъл 1849: 513,531, дрепт ачаа дл дїастїмъ де 12 анї аѣ спорїт нълъръл фълчїлор сълъпате кз 220,847 фълчї. Ачест прогрес ар фї нълмаї атълче джпълкълторъ, дакъ Л. Са ар фї вїневоїт а не аръта нї дїфреле реколтелор, къ нї реколтеле аѣ спорїт нз нълмаї дл ачесап прогресїе, дър апої прїа о квалъръ наѣоналъ аѣ ковършїт прогресїа фълчїлор сълъпате. Мїе, кървїе архївеле статълѣ нз сълт дескїсе, ва фї ертат де аїаре а траѣ аргълментарї пентръ сїрїжїнїреа акїотеллор, нї а зїче: дакъ джъп тавлоа Л. С. Прїндъ Сълъ (фїла 99) фалчеа де понъшої арънкъ 100 демерлїї, фалчеа де гръѣ нї секаръ 85 демерлїї, апої нълмаї спорїл джтре анъл 1838 шї 1849 аѣ тревзїт съ продъкъ дїн 107,742 фълчї, 484,830 кїле де сълкаръ нї гръѣ шї дїн 24,469 фълчї, 121,346 кїле де пълъшої. Ачесте доъ кондеїе ла зп лок фал о сомъ де 607,184 кїле несте продъчереа обїчнїтъ а анълї 1837, каре тог джъп ачча пропордїе а родїреї сокотїт, аѣ тревзїт съ дее дїн 161,257 фълчї де сълкаръ нї гръѣ, шї дїн 172,954 фълчї де понъшої 1,590,426 кїле де пълне. Тог дл тавлоа дїн статїстїка Л. Сале не аратъ ла фїла

142, къ дл анъл 1849 тоатъ еспортарїа нз саѣ свїт маї сѣс декът ла 356,574 кїле саѣ апроапе ла 5000 а спорїлѣї, тоатъ продъчереа дър прїмїтївъ де 1,590,926 шї 250,610 кїле де спорїл продъчереї аѣ рълмас дл дъръ.

Еѣ джкжт кжпоск Молдова сълт ла таре дждоаалъ къ ачестъ дъръ, сълъзълдъсъл консъмаѣа еї дл сомъ де 983,594 кїле, съ фї авът вре одатъ 857,443 кїле де пълне де прїсос, афаръ де че еспортатъ нї консъмагъ.

Дрепт ачча не авънд еѣ нїчї о дждоаалъ дл дателе Л. С. Авторъл статїстїчеї Молдовел, тревзе неапърат съ кред, къ продъчереа нз аѣ спорїт де опотрївъ кз нълъръл фълчїлор сълъпате шї къ прїа ачест спорїл ал фълчїлор, сългет фортеле департе а лънъде ла сїонъл дорїт, адекъ де а търї венїгъл, нълмаї ам асълпрїт не лъкъиторї къ лъкръ нї ам сълїт пълтереа продъкълор а нълънтълѣ, дїн каре прїчинъ шї калїтате апълїлор поастре аѣ дат джаної, прекжт аччеста есте нї ценерала опїнїе а негълїторїлор носгрїї дїн Галаѣї. —

О Д Ъ,

кълпата ла фостїва сълъвѣторе сколастїкъ деаа 3 Сълдї де кълтръ тїнерїмеа дїмпацїлѣї дїн Блажїв, пентръ джколъмїтатеа джп. Касе домнїорѣ, шї а Наѣїнеї романе.

Зеѣ де вжртъте нїменъї кжпрїнсъ
Кавът! Жкълїмеа ромжнѣскъ астъл,
Мълтѣ їнсъллатъ де сгръвзълнъї сїрїгїѣ,
Дїедї се 'нкїнѣ

Кз девотаре рълъжнѣдъ 'н їнпърї
Де реверїре репедїгъ 'н саклѣ
Глорїа зїлеї, тїнърїгъ 'н анї
Мъсеї романе;

Еа 'н вѣмїлїндъ кърдѣ ачї кз жертѣѣ
Шї не Алтарїлѣ пълдїанеї нїе
Блжндъ фотаре пълне, дъ ла черїсрї
Граѣїа нѣсгръ.

Жкълтелоръ нѣсгрѣ рълъдїлнї Пърїнге
Плѣкълдї азъїлѣ! нждерѣсе сѣ кжте
Лълмеї сгръвълне дедерѣї 'н фауте
Сїре нежърїре;

Сореле тоте сгръвължнд, патъра
Кресче, продъче, сгрълътжндъ префаче
Нозе фїїнде, нежезълте 'н ауте
Дїн легълъръ:

Астфеліѣ сѣмдѣреа провенітъ 'н пептърї
Din reverința сѣптеї ештї крединѣ
Фокѣ de извіреа Zeigateї палте
Свѣлъ 'н романвлѣ;

Патрїї продѣкъ реверинѣ 'н фїишї:
Ценвлѣ, вѣрстеї челеї аврїге,
Се мерїгѣзе сзвенірвлѣ demnѣ алѣ
Постерїгатеї.

Крѣскѣ кз темплѣ реверїреа цїптеї,
Ваїле, кодрїї, стелеле кз червлѣ,
Цїптеле тѣте реквнѣскѣ 'н фанте,
Лятеї въззте;

Вїквлѣлѣ ледеї, пїстате demnѣ,
Паче черѣскѣ, сзферинѣ сакрѣ,
Векеа жвстїцѣ Zeїморѣ плѣквѣтъ
Стрѣнтѣ і фїїнда.

Стеа еї вѣртзтеа коронать 'н секолі;
Фрѣнзѣ de лазрѣ вечїпате нѣмѣрї
Стрѣлгѣ аї трѣмїте прецїзїре дрѣптѣ
Спре 'нкоронаре.

Dop de счїїнде ресѣдїтѣ 'н пептърї
Prin мѣнѣ тарѣ а възвлѣї dїнастѣ
Prindѣ до дїишї рѣдѣчїпѣ пѣн' ла
Фрѣпте магзре;

Фанте онзсе, фѣдѣрїте лѣкрѣрї,
Дїишѣ фрѣнтѣ 'н пѣлѣчїрї дешерте,
Ѣра кз пїзма авлареа брѣвѣ
N'аївѣ гѣмѣїѣ.

Блѣнде моравѣрї пїкзрадї 'н тїнерї
Вѣрстеї вѣгрѣне рѣзврадї пзтїнѣдѣ,
Цїптеа романѣ протѣцїнд'о вїне
Палте фїїпнде!

Ценївлѣ пѣчїї прївїгїнд 'н тїжловѣ
Марїї вѣрвадї аї Нацїїнеї дренте
Аївѣ а тїпте челе de 'н веїїне
Фанте тѣреде!

Сжїптеле 'н вїне стрекзратѣ сѣ кѣргѣ;
Като, фаврїчїѣ, репѣмїтѣлѣ Nѣма
Дн перїклобсе ловїтѣрї de патїмї
Tїндѣ тѣрїѣ!

Сѣреле кѣт ва релѣчїре 'н егерѣ
Мѣнѣ пѣгїпте прегѣтѣскѣ; 'н лѣпте
Іаре 'н фрѣлгѣ іїишїчїї касеї
Інкоронате!

Фїе і пѣмѣнтѣлѣ родїторїѣ 'н фрѣпте
Ѣрѣ олімпвлѣ лѣмїнат de стеле
Nїчї вер' одатѣ сзферїндѣ еклїпсе
Днфрїкошїате.

Кѣт ворѣ ста порїї грѣмѣдїдї 'н аерѣ,
Стее тѣредѣлѣ шезѣмѣнтѣ de тѣзе
Ѣнде 'мїнїаре ресѣжїндѣ de тѣрпѣвї
Вїѣ романвлѣ!

Свѣлетѣ враве мерїгате 'н черїзрї
De челѣврареа реверїтеї зїле
Prin ресїпїреа фѣрїзвндеї пегзрї
Фїев' а тїпте.

Черївлѣ е лїверѣ, рѣгѣдїзнеа дрѣптѣ,
Фантеле сѣ вїне кѣрѣдїте 'н жертѣвѣ,
Мѣнѣ зеїаскѣ спрїцїнѣскѣ 'н секвлѣ
Дївста дорїнѣ !!!

Г. Е.

DINTR'ENŢE VOCABULARIŢE DE BORBE NŢOBE

De I. M. H.

Аварѣ. Извїторѣ de ардїнтѣ.

Din сѣрѣчїеа дїмвѣї, ачестѣ адїектївѣ с'а ес-
прїпатѣ prin ворвеле скѣтпѣ, сгѣрчїтѣ; днскѣ
скѣтпѣ есте тотѣ че е de прецѣ таре; сгѣр-
чїтѣ, тотѣ че нѣ поате ста дїтїнѣсѣ. Аша дар,
алта е кжнд зїкѣ: скѣтпвлѣлѣ меѣ пѣрїпте,
алта е аварѣлѣ меѣ пѣрїпте, шї алта е омѣ
сгѣрчїтѣ.

Adopare. A adora ne чїне-ва ва сѣ зїкѣ: а
те днкіна лѣї ка лѣї Dѣтнезеѣ, а-лѣ їзвї кз таре
днфокаре.

Alterare. A altera, а скїтва зп лѣкрѣ
дела вїне спре реѣ.

Amvїdїїне. Dorїre немѣрїцїнїтѣ de чїпсте,
de славѣ шчл.

Аптїтѣдїне. Dестоїнїчїе, хѣрнїчїе.

Арте. Плѣр. Ардїї, мѣштѣмѣзгѣ.

Konfїскаре. A konfїска, а лѣа не сеата
статѣлѣ авереа кѣї-ва пептрѣ кѣлкарѣа лѣдїлорѣ;
а лѣа дела зп партїкзларѣ оаре-каре лѣкрѣрї шї а
ле да алтѣїа prin хотѣрїреа жѣдекѣдїї.